

Cinquantenari de la mort de "l'Avi"

Francesc Macià ha estat sense discussió el polític més popular de la nostra història contemporània. Les seves visites als diversos pobles i ciutats del país comportaven autèntiques manifestacions d'entusiasme. El poble es llançava al carrer a rebre el líder carismàtic, «l'Avi» de Catalunya. La imatge de Macià fascinava aquelles masses que no es cansaven mai d'aplaudir-lo. Macià conservà el prestigi i la popularitat fins a la seva mort. Durant l'etapa en què fou President de la Generalitat (abril 1931-desembre 1933) recorregué Catalunya de dalt a baix per tal de mantenir contacte directe amb el poble. A Manresa hi vingué en tres ocasions. Ara és un bon moment per recordar aquelles visites.

Les visites de

1ª visita: 7 de juny de 1931

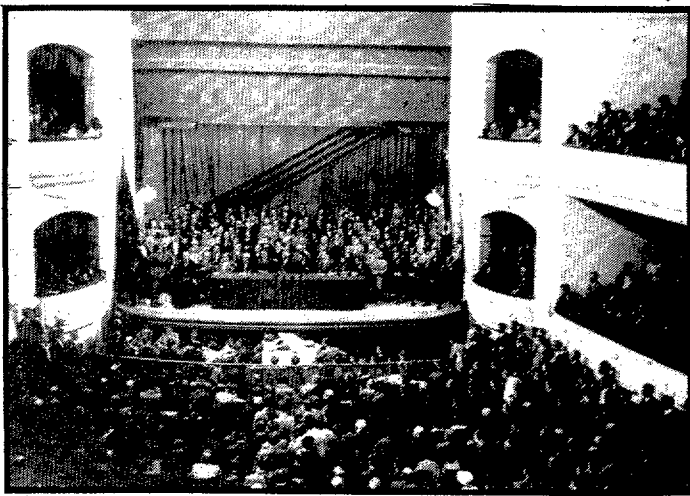
La primera visita de Macià a Manresa tingué lloc el 7 de juny de 1931, quan encara no feia dos mesos que s'havia proclamat la República. Aquell dia la nostra ciutat commemorava solemnement les Bases de Manresa. L'Ajuntament manresà —presidit en aquell moment pel Sr. Joan Selves i Carner— i diverses entitats culturals havien preparat una jornada d'afirmació nacionalista per celebrar aquell fet tan significatiu de la nostra història.

D'entre els diversos actes d'aquella diada patriòtica destacà el miting nacionalista que se celebrà al Teatre Kursaal i que comptà amb una notable assistència d'intel·lectuals i homes de cultura i de diverses entitats d'arreu del Principat. Macià tenia previst assistir-hi puntualment però assumptes inajornables el retingueren unes hores al Palau de la Generalitat. Així doncs, l'acte començà sense ser-hi ell present cap a un quart de 12 del matí. Hi intervingueren, entre molts d'altres, en Batista i Roca, Bofill i Mates, Raimon d'Abadal i Ventura Gassol.

Macià arriba a Manresa cap a dos quarts de dues de la tarda, després d'haver-se acabat els parlaments. El diari "El Dia" explicava així l'arribada: "Anava en un cotxe descobert i passà pel mig del Passeig. La gent es tirava materialment damunt del cotxe, i la multitud era de mils i mils que llançaven grans crits, tiraven els barrets enlaire, feien voleiar mocadors. La cara amable de Macià i la seva mà descarnada saludava el poble de Manresa vessant d'entusiasme. La seva entrada al Kursaal fou quelcom senzillament espantant. Tothom a peu dret i saludant amb els mocadors atepia els passadissos, fins al punt de fer impossible el pas. El tro de l'ovació inenarrable no parava un moment. El teatre semblava esfondrar-se de tant entusiasme". ("El Dia", 8-6-31).

Macià pujà a l'escenari. Quan, a la fi, els aplaudiments s'acabaren féu un breu parlament. Lligà el fet històric de les Bases de Manresa amb el projecte de l'Estatut que s'estava redactant aquells dies i que —com deia ell— calia que comptés amb l'ajut de tothom. "És en aquest Estatut on està la redempció de Catalunya" afirmà. Acabà amb un "Visca Catalunya" i un "Visca la llibertat", que fou seguit d'una llarguíssima ovació del públic.

A la sortida de l'acte, les autoritats es dirigiren cap a l'Ajuntament, on al saló de plens es descobrí una làpida commemorativa de les Bases de Manresa. (És aquella mateixa làpida que el 1939 els franquistes amagaren i que el 1979 l'Ajuntament democràtic resituï). La plaça de la República (actual Plaça Major) estava plena. L'alcalde Joan Selves i el

President Macià sortiren al balcó i pronunciaren uns emotius discursos que feren vibrar aquella gentada.

Seguidament, les autoritats s'encaminaren cap a l'Hotel Mundial (situat on actualment hi ha el Banco de

(passa a la pàg. 13)

Miting nacionalista al teatre Kursaal, en commemoració de les Bases de Manresa. Macià encara no havia arribat.

Arribada de Macià al teatre Kursaal. La gent, enfervorida, aclama el President.

Macià al Passeig.

2ª visita: 3 de gener 1932

En el marc d'una visita general a la comarca del Bages, Macià tornà a la nostra ciutat el 3 de gener de 1932.

Després de visitar Sallent, Balsareny, Navàs i Santpedor, Macià arribava a Manresa. A causa de l'atapeïment de la jornada, la visita fou breu. Consistí en un acte a l'estatge de la Unió Catalana Republicana (que estava situada a aquell edifici del Passeig que després i durant més de 40 anys seria la seu de la Falange Española).

El Passeig era ple. Quan hi arribà Macià la multitud l'aplaudí i li cridà visques. Amb penes i treballs, Macià anà avançant entre la gentada fins que pogué entrar a dins del local. A l'interior, el president de l'entitat, Tomàs Ramon, li adreçà unes paraules

de salutació. Macià agrai aquella benvinguda i, entre altres coses, digué: "El dia que l'Estatut sigui aprovat, es procurarà abans que res protegir els humils, els obrers, els que tenen necessitat de protecció i enlairar la cultura mitjana del poble per tal d'aconseguir que, en el menor temps possible, Catalunya pugui ésser una terra civilitzada, com aquelles nacions de l'Europa del nord que són fars en el qual procurarem emmirallar-nos. ("El Dia" 4-1-32).

En sortir Macià a fora, una cobla tocà "Els Segadors", hime que fou rebut amb forts aplaudiments. Macià s'acomiadà de la ciutat i es dirigí a Sant Vicenç de Castellet, última etapa de la seva visita al Bages.

2ª visita de Macià. El President surt de l'estatge de la Unió Catalana Republicana, situat al Passeig.

3ª visita:

L'última visita de Macià a Manresa tingué lloc el 4 de desembre de 1932, just dos dies abans de la inauguració del Parlament de Catalunya.

El motiu de la visita era correspondre a la invitació que l'Ajuntament li havia fet, amb motiu de la inauguració dels Serveis d'Assistència Pública, unes instal·lacions model·liques situades al carrer dels Docks (actualment, carrer de Jacint Verdaguer), que s'havien fet per acollir i alimentar els pobres i els necessitats.

Aquesta vegada Macià tampoc no pogué ser a Manresa a l'hora prevista, ja que hagué d'assistir a l'enterrament del músic Amadeu Vives. En representació del President, inaugurà els serveis el diputat manresà Francesc Farreras i Duran. Abans d'ell parlaren l'alcalde de Manresa, en Lluís Prunés i el Sr. Selves i Carner, anterior alcalde i futur conseller de la Generalitat.

Macià arribà a Manresa a les quatre de la tarda. El Sr. Selves i en Farreras i Duran havien sortit a rebre'l. Diu el diari: "A l'entrada de la població, una gran gentada esperava des de feia estona l'arribada del senyor Macià i dels seus acompanyants i, en veure aparèixer l'automòbil del Sr. President de la Generalitat, l'aclamaren i l'aplaudiren, fins a obligar diverses vegades a haver de deturar el vehicle, per tal que el senyor Macià pogués correspondre a les manifestacions d'afecte de què el feien objecte".

Macià es dirigí als locals de

(passa a la pàg. 13)

Cinquantenari de la mort de "l'Avi"

Macià a Manresa

Descobriments de la làpida commemorativa de les Bases de Manresa, a la sala de plens de l'Ajuntament. A l'esquerra de Macià, l'alcalde Joan Selves.

Al balcó de l'Ajuntament, Macià i l'alcalde, Joan Selves, parlen a la multitud. A l'esquerra de la foto, en Joaquim Sarret i Arbós.

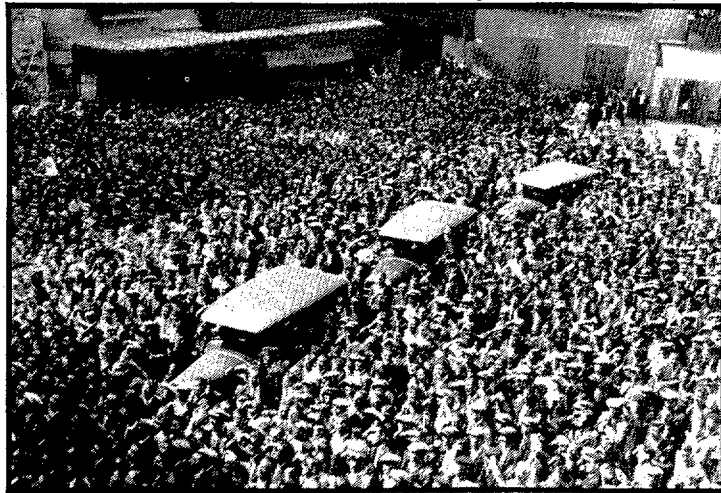

Ventura Gassol fa un míting a l'Aplec de les Mercetes.

(ve de la pàg. 12)

Vizcaya), on 250 comensals oferiren un dinar al President. Acabat l'àpat, Macià se'n tornà a Barcelona. Fou acompanyat fins al pont de Sant Francesc i allà fou acomiadat.

Les restants autoritats anaren al bosc de les Mercetes on se celebrava —com un acte més de la històrica jornada— un aplec organitzat pel Foment de la Sardana. Aquí també hi hagueren parlaments, que anaren a càrrec del novel·lista Puig i Ferrater; del conseller de justícia i dret de la Generalitat, Pere Comas; d'en Tomàs Ramon Amat i, finalment, de Ventura Gassol. Enfilats a una cadira, amb els seus discursos patriòtics, enfervoriren el nombrós públic present. Després, les autoritats partiren cap a Barcelona.

La gent escolta el parlament de Macià.

Banquet a l'Hotel Mundial en honor al President Macià.

4 de desembre de 1932

(ve de la pàg. 12)

l'Assistència Pública on l'esperava l'alcalde i els regidors i diverses autoritats civils i militars i hi visità detingudament les dependències. A continuació, sortí novament a l'exterior on hi havia una gran multitud que el victorejava. Pujà dalt d'una tribuna i, després d'un breu i abrandat parlament de l'alcalde, s'adreçà al poble amb un magnífic discurs en el qual, entre altres coses, digué: "Sempre he dit que la base d'un govern ha d'ésser elevar la cultura mitjana del poble i fer els ciutadans forts intel·lectualment i física". Parlà del paper dels mestres envers aquesta tasca: "Els mestres no són avui, sortosament, aquells mestres que vàrem haver de patir nosaltres. Un altre sistema pedagògic més humà, més comprensiu ha vingut a suplir aquell sistema verbalista, aquella disciplina de ferro que ofegava les iniciatives més belles de l'infant. Tothom comprèn avui que la mentalitat del nen és diferent de la de l'home. Que cal observar-lo, estimular els seus bons instints, no castigar-lo i procedir amb ell com si el mestre fos en realitat el seu germà gran.

Aquests són els mestres que busca ara, que està creant ara, el Govern de Catalunya. Necessitem, sobretot, homes de vocació per preparar-los degudament. Volem que els mestres siguin els primers ciutadans de la nostra terra, i hem de procurar facilitar-los els mitjans econòmics que, bo i permetent-los una independència econòmica, doni la dignitat que cal al

càrrec".

Es referí després a les autoritats: "Tant l'amic Prunés, el vostre estimat alcalde, com l'amic Selves i els seus companys, són homes que tenen dels càrrecs que representen el concepte auster i de sacrifici que en tenen els homes nous que avui regeixen Catalunya. Cregueu, amics, que els càrrecs no han de desitjar-se per vanaglòria sinó que han d'acceptar-se per realitzar-hi —encara que sigui amb sacrificis personals— el benestar dels nostres conciutadans.

Jo us dic, amics, que si arreu de Catalunya fos com ací a Manresa cregueu que seria fàcil governar la nostra terra. Aquesta ciutat és un model per a Catalunya i si les altres la segueixen per aquest camí ben aviat Catalunya podrà ésser un model per al món."

I acabà: "Endavant, doncs, en l'obra empresa. I penseu que anem a fer una Catalunya políticament lliure, socialment justa, econòmicament pròspera i espiritualment gloriosa".

El discurs fou interromput nombroses vegades pels aplaudiments de la gent. Acabat el parlament, Macià anà a l'Hospital de Sant Andreu on fou rebut per la Junta de Metges. Observà les sales de l'edifici i parlà amb diversos malalts. Posteriorment visità la Piscina Municipal (obra feta i estrenada feia poc per l'Ajuntament republicà); després, la Casa de la Ciutat, on fou obsequiat amb xampany i pastes i, finalment —a petició dels membres de l'Esquerra Republicana— visità el local de la

3a. visita, amb motiu de la inauguració de l'Assistència Social. D'esquerra a dreta: Joan Selves l'alcalde de Manresa, Lluís Prunés i l'alcalde de Sant Vicenç de Castellet.

Unió Catalanista Republicana. El fervor de la gent en veure "l'Avi" era indescriptible. "A banda i banda del lloc on havia de passar el cotxe del President s'havia congregat una gran gentada que continuament l'aplaudí i victorejà. Diverses senyorettes li feren ofrenes de rams i de flors amb els colors de Catalunya i foren molts els pares i mares que li atansaren criatures de pocs anys perquè les besés". ("El Dia", 5-12-32).

A dins, Macià digué als assistents: "El poble que serà més admirat i més considerat per tots els altres, no serà pas el de més potència econòmica ni de més força militar, sinó aquell on siguin més respectats els drets dels ciutadans i

les llibertats. Això vol dir, també, consciència plena de la pròpia responsabilitat i decisió ferma de lluitar fins a la mort abans de permetre que les llibertats nacionals siguin arrabassades". En sortir, es repetiren aquelles emocionants mostres d'afecte dels manresans envers el President.

Acabava així l'últim viatge de Macià a Manresa. Al cap de poc més d'un any, Macià moria deixant orfe aquell poble senzill i treballador amb el qual tant havia sintonitzat.

Text: JOAQUIM ALOY I BOSCH
Fotografies: INST.MUN.HIST.
BARCELONA
LLORENÇ GAMISANS